

Adrz trots op open meldcultuur

In het Adrz willen we graag continue beter worden in de zorgverlening aan onze patiënten. Het is usance dat melding gedaan wordt van een onverwachte gebeurtenis in de patiëntenzorg. Dit toont dat we een open organisatie zijn die wil leren van incidenten en daardoor ook de kwaliteit van zorg kan verbeteren. Wij zijn dan ook trots op deze hoge meldbereidheid van onze medewerkers. Naast calamiteitenmeldingen betreffen deze meldingen de voorstellen tot verbetermaatregelen en de VIM-meldingen (Veilig Incident Melden).

Het Adrz beoogt met dit artikel openheid in de calamiteitenonderzoeken te geven en zo ook onze opgedane kennis en ervaringen met andere ziekenhuizen te delen.

In de 'Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg' wordt een calamiteit omschreven als 'een niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de zorg en die tot de dood van een cliënt of een ernstig schadelijk gevolg voor een cliënt heeft geleid'. Met andere woorden: bij een calamiteit gebeurt tijdens de behandeling van de patiënt iets onverwachts waarbij de kwaliteit van zorg in het geding is.

Melden

Wanneer in het Adrz mogelijk sprake is van een calamiteit, meldt de hoofdbehandelaar dit direct bij de Raad van Bestuur. In een overleg tussen Raad van Bestuur, hoofdbehandelaar en medisch specialist patiëntveiligheid wordt beoordeeld of dit daadwerkelijk een vermeende calamiteit betreft. Indien dit het geval is of wanneer er enigszins twijfel is wordt deze gebeurtenis gemeld bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) als vermeende calamiteit. Dit hoort binnen drie werkdagen na de melding bij de Raad van Bestuur uitgevoerd te zijn.

Ons ziekenhuis meldt vermeende calamiteiten zeer ruimhartig bij de IGJ, omdat we transparant willen zijn en willen leren en verbeteren. De IGJ heeft daarom van het Adrz in 2017 twaalf meldingen van mogelijke calamiteiten ontvangen, deze zijn allen afkomstig uit een interne melding. In drie van deze meldingen was daadwerkelijk sprake van een calamiteit.

Onderzoeken

De onderzoekscommissie verzamelt alle feiten rondom de vermeende calamiteit. Dit doet zij door alle betrokken zorgverleners omtrent de onverwachte gebeurtenis te spreken en het doornemen van relevante onderdelen van het patiëntendossier, zoals bijvoorbeeld de medische notities, de verpleegkundige rapportage, maar ook uitslagen van verschillende diagnostische onderzoeken. De commissie bestudeert daarnaast wetten, richtlijnen, literatuur en protocollen en gaat samen met een lid van de cliëntenraad in gesprek met de patiënt en/of zijn familie.

Rol patiënt en/of familie/nabestaanden

Bij alle twaalf in 2017 uitgevoerde vermeende calamiteitenonderzoeken zijn patiënt en/of familie ingelicht door de hoofdbehandelaar omtrent de onverwachte gebeurtenis, het melden hiervan bij de IGJ en het daaropvolgend uitvoeren van een PVC onderzoek. In acht van deze onderzoeken is de patiënt en/of familie uitgebreid gesproken middels een interview met de subcommissie van de PVC. Dit heeft een aantal maal bij de patiënt en/of familie thuis plaatsgevonden. Redenen dat in de andere onderzoeken patiënt en/of familie niet betrokken waren is dat bij een aantal vermeende calamiteitenonderzoeken al vrij snel duidelijk werd dat dit geen calamiteit betrof, echter aangezien het ernstige gebeurtenissen waren zijn deze wel verder onderzocht. Verder heeft in één vermeend calamiteitenonderzoek -die uiteindelijk geen calamiteit bleek- de patiënt en zijn familie aangegeven geen behoefte te hebben aan een gesprek, mede door afstand en taalbarrière.

Analyse, oorzaken en verbetermaatregelen

De analyse van de verzamelde gegevens wordt via de PRISMA methodiek uitgevoerd. Deze heeft het systeemdenken als uitgangspunt, waarbij er van uitgegaan wordt dat aan elk incident een keten van gebeurtenissen vooraf gaat. Al deze gebeurtenissen samen vormen de basisoorzaken van een incident. Het gaat bij systeemdenken niet om *wie* iets fout heeft gedaan, maar *waarom* het fout is gegaan en wat de achterliggende oorzaken waren.

De PRISMA methode brengt het ontstaan van een incident of calamiteit in beeld in de vorm van een oorzakenboom. In deze oorzakenboom wordt vanuit een topgebeurtenis steeds verder gezocht naar oorzaken middels de waarom vraag, totdat de basisoorzaken zijn gevonden. Deze basisoorzaken worden ingedeeld in categorieën middels het Eindhoven classificatie model (ECM): technisch, organisatorisch, menselijk, patiënt gerelateerd en overig. Deze worden weer onderverdeeld in subcategorieën waardoor snel gezien kan worden welke subcategorieën steeds terugkerend zijn en daardoor extra aandacht behoeven. Aan de hand van de basisoorzaken worden in samenspraak met de betrokken afdeling(en) verbetermaatregelen opgesteld, ook als de gebeurtenis geen calamiteit betreft.

Er zijn in 2017 vierendertig verbetermaatregelen opgesteld voor de meest voorkomende basisoorzaken.

Basisoorzaak	Toelichting	Aantal basisoorzaken	Aantal onderzoeken	Waarvan calamiteit	Type verbeter maatregel
<i>Patiënt gerelateerde factor</i>	Gerelateerd aan de kenmerkende eigenschappen van de patiënt die buiten de controle van de medewerkers liggen en die de behandeling beïnvloeden	16	11	3	Niet mogelijk
<i>Organisatorisch, protocollen</i>	Heeft betrekking op de kwaliteit en beschikbaarheid van protocollen	10	6	1	Procedure, informatie en communicatie
<i>Menselijk, redeneren</i>	In nieuwe situaties, beschikbare kennis niet of verkeerd toepassen	8	6	2	Informatie en communicatie, training
<i>Organisatorisch, managementprioriteit</i>	Gevolg van conflicterende vraag of doelstellingen	3	1	1	Techniek, procedure
<i>Technisch, ontwerp</i>	Een slecht ontwerp van materialen, hulpmiddelen, software, labels of vormen	2	1	0	Techniek
<i>Menselijk, verificatie</i>	Geen correcte en complete beoordeling van een situatie voordat men tot uitvoering van de taak overgaat	2	2	1	Procedure, techniek

Borging

De uitvoering van verbetermaatregelen wordt centraal vastgelegd en gemonitord -ook middels audits- door afdeling Kwaliteit en Veiligheid. Periodiek wordt de voortgang van deze maatregelen besproken met de Raad van Bestuur. Zo is zij in staat om toezicht te houden op de uitvoering van de verbetermaatregelen.

Disclaimer

Alle lid instellingen van de NVZ rapporteren vanaf juli 2018 over de calamiteiten die zij aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) melden. Het uitgangspunt van deze rapportage is het gebruik van een eenduidige modelrapportage waarbij elke instelling ruimte heeft om gebruik te maken van nadere invullingen of toelichting op deze gepubliceerde informatie. De resultaten zijn niet één op één te vergelijken, omdat de werkwijze per instelling kan verschillen.